

Jagdev Singh, etc. v. Pritam Singh, etc. (Koshal, J.)
 ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂ ਟੈਂਡਰ ਕਰਕੇ। ਅਜਿਹਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ - ਪੋਸਟਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਨੋਟਿਸ ਤਾਂ ਹੀ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਪਤਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਾਂ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਪੋਸਟਿੰਗ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਉਸ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪੋਸਟਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸਾਂ ਨੂੰ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਣਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਬੇਨਿਯਮੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਆਯੋਜਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹਰ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ 7 ਨੂੰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਜੋਂ ਚੁਣਨ ਲਈ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ 'ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ' ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਜੋ ਕਿ ਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਿਯਮੀ ਕਾਰਨ ਮੀਟਿੰਗ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ।

(8) ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਏਡੀ ਕੋਸ਼ਲ ਜੇ.

ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1959 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 573

25 ਜੁਲਾਈ 1969

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ—ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ- ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ (V ਦਾ 1898)— ਧਾਰਾ 107- ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ- ਕੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਰਕਮ- ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ- ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ

ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ - ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ - ਕੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ - ਸੀਮਾ ਐਕਟ (1908 ਦਾ IX) - ਧਾਰਾ 23 - ਅਧੀਨ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ - ਕੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿੱਚ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਅਰਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। "ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਲਈ ਘਪਲੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੰਭਾਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਇਸਲਈ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟੋਰਟ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। (ਧਾਰਾ 9 ਅਤੇ 11)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੁਦਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਕੈਦ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਸਰੋਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਝੂਠੇ ਪਾਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। (ਧਾਰਾ 16)

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉਦੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 23, ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ।

27 ਜਨਵਰੀ, 1959 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ . ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਦੂਸਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, (ਦੇ) ਮਿਤੀ 30 ਦਸੰਬਰ, 1957 ਨੂੰ, ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਪਾਤੀ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ 200 .

ਬੀ.ਐਸ. ਕਾਮਥਾਮਕਾ ਅਤੇ ਕੇਆਰ ਮਹਾਜਨ, ਇੱਕ ਵਕੀਲ , ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕੇ.ਐਸ. ਨੇਹਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਨਿਰਣਾ.

ਕੋਸ਼ਲ, ਜੇ.-1959 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 573 ਅਤੇ 596, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ/ਰਹੀ ਹਾਂ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ।

(2) ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਰਾਜੂ ਸਿੰਘ, ਦੋ ਬਚਾਅ ਪੱਖਾਂ ਨੇ, ਮਿਤੀ 19 ਮਈ, 1954 (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ PW 15/A.1) ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ।

Jagdev Singh, etc. v. Pritam Singh, etc. (Koshal, J.)

ਤਿੰਨਾਂ ਮੁਦਈਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ **107** ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਦਰਖਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਹਮਣੇ ਸਥਿਤ ਹਨ ਕਿ ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਨੇ **18** ਮਈ **1954** ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ **5.30** ਵਜੇ ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਬੱਸ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨੋ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਕੋਲ ਬੰਦੂਕ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹੈ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਸੀ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਰਭਾਗ ਸਿੰਘ, ਮੁਦਈ ਨੰਬਰ **1** ਅਤੇ **2** ਨੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਮੁਦਈ ਨੰਬਰ **3** ਰੋਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਬੰਦ ਰਿਹਾ। ਲਗਭਗ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, **28** ਮਾਰਚ, **1955** ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਝੂਠਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਅਸਫਲ ਰਹੇ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਟਿਆਲਾ, **9** ਅਗਸਤ, **1955** ਨੂੰ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ **PW 13/D**)।

(3) **9** ਅਗਸਤ, **1956** ਨੂੰ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਆਈਲੰਡ ਕਲਾਸ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਰੁਪਏ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਕਾਰਨ **1,200**. ਮੁਦਈ ਵਿਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦਰਖਾਸਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ **PW 15/AI** ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

A. ਰੋਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ-

- (a) ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ **107** ਤਹਿਤ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਰੀਬ **25** ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ

ਪੀ.ਡੀ

Rs. 275.00

Jagdev Singh, etc., v. Pritam Singh, etc., (Koshal, J.)

- (b) ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਲਗਭਗ 2 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਲੀਨਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ। 80 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ • • ਰੁ.
275.00

B. ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ-

- (a) ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਸੁਣਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਐੱਸ **Rs. 175.00**
- (b) ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੀਵਾਨ ਹਰੀ ਕਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਬੱਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ • • ਰੁਪਏ।
175.00

C. ਹਰਭਾਗ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ-

- 9 ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਫੇਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ **। • ਰੁ. 300.00**

(4) ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ **PW 15/AI** ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਕਿ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾਬੱਧਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ **PW 15/AI** ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਸੀ।

- (5) ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਗਈਆਂ: -

- (i) ਕੀ ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਾਜ਼ਬ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਝੂਠਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਸੀ?
- (ii) ਕੀ ਮੁਦਈ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ?

(iii) ਕੀ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮਾਂਬੱਧ ਹੈ?

(iv) ਰਾਹਤ.

(6) **30 ਦਸੰਬਰ, 1957** ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਾਬਤਾ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ **107** ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ। ਮੁੱਦੇ ਨੰ. **1** ਅਤੇ **3**, ਇਸ ਲਈ, ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ **27** ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ, ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੁਵਿਧਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ। **200** ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ। ਦੀਵਾਨ ਹਰੀ ਕਿਸ਼ਨ ਦੇ ਲੜਕੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਬੱਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਲਿਜਾਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ; ਆਪਣੀ ਬੱਸ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਵਜੋਂ, ਕਿ ਉਸਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਬੱਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੱਸ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ, ਸੁਨਾਮ ਅਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਚਕਾਰ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਆਮ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਰਭਾਗ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਹਰਜਾਨਾ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਸਵੀਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੇ ਵਾਰ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਰੋਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਗੁਆਉਣ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਖਾਤੇ ਦੇ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਕ ਨੰਬਰ **2** ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਿਰਫ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਨੁਪਾਤਕ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ **200**.

(7) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਆਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ **27** ਜਨਵਰੀ, **1959** ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਦਈ ਨੇ **1959** ਦੇ ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰ. **573** ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 'ਤੇ ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੇ ਇਲਾਵਾ **500** ਰੁਪਏ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ **1959** ਦਾ ਆਰਐਸਏ ਨੰਬਰ **596** ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਕਮ ਦੇ ਬੋਝ ਲਈ ਦੇਣਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(8) ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ **1959** ਦੇ ਆਰਐਸਏ ਨੰਬਰ **596** ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗਾ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਿਰਫ ਦੋ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ

ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ **107** ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਸ ਸ਼ਾਖਾ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ *ਰਿਲਾਇੰਸ ਕੰਦਾਸਾਮੀ ਅਸਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਸੁਬਰਾਮਣੀਆ ਪਿੱਲਈ (1)* ਅਤੇ *ਡੀ! ਹੰਜੀਸ਼ੋ ਰਤਨਜੀ ਕਰਾਨੀ ਬਨਾਮ ਬਬੇ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2)*। ਮਦਰਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਬੇਨਸਨ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਿਆਮ ਅਇੰਗਰ, ਜੇ.ਜੇ., ਦਾ

Jagdev Singh, etc. v. Pritam Singh, etc. (Koshal, J.)

ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਗਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਮੁਦਈ ਦੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰਮ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਅਤੇ 110 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਥਾਰਟੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ-ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ-ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ (3) ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਹਿਮਤ ਸੀ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਂ ਸਭ ਦੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਸਤਿਕਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ., ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਰਥ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੀ.ਐਚ. ਕ੍ਰੋਏਯ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਵਿਚ ਮੁਕਰਜੀ, ਜੇ. ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਓ ਰੀਲੀ (4):

“ਮੈਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਗਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਅਰਥ ਵਿਚ 'ਮੁਕੱਦਮਾ' ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋ ਸੀਡਰ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਕਾਰਵਾਈ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(9) ਹਰਜ਼ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, **hJ.**, ਇਸਲਈ, **11** ਬਦਨੀਤੀ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਜਾਬਤਾ **cf** ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਧਾਰਾ **107** ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਦਈ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੀ।

- (1) **XHI MLJ 370.**
- (2) ਏਆਈਆਰ **1945** ਬੰਬ **320.**
- (3) ਏਆਈਆਰ **1955** ਪੀ.ਬੀ. **139.**
- (4) **18** ਭਾਰਤੀ ਕੇਸ **737-**

Jagdev Singh, etc., v. Pritam Singh, etc., (Koshal, J.)

(10) ਧਨਜੀਸ਼ੋ ਰਤਨਜੀ ਕਰਾਨੀ ਬਨਾਮ ਬਬੋ ਮਿਉਸਪੈਲਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) (ਸੁਪਰਾ) ਵੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਸੱਦਦ ਦੇ ਜ਼ਬਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ 'ਮੁਕੱਦਮੇ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਭਗਵਤੀ ਜੇ ਨੇ ਦੇਖਿਆ: -

“ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੁਆਰਾ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਮੁਦਾਲਾ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

(11) ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵੱਕਾਰ ਲਈ ਘਪਲੇ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ, ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟੋਰਟ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਨੀਸ਼ੋਰੇ ਰਤਨਜੀ ਕਰਾਨੀ ਬਨਾਮ ਬਬੋ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) (ਸੁਪਰਾ) ਇਸ ਲਈ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ: -

"ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਬਿਨਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਦਮ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਉਕਸਾਉਣ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ, ਇਸਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

(12) ਦੇ ਮੀਟ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਿਰਫ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਦਈਆਂ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਕਸਾਹਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਸਨ: ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨਹੀਂ।

(13) ਜੋ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਿਆਨ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੀਮਾ ਐਕਟ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਤਰਨਾਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਵਿਠਲਦਾਸ ਸ਼ੇਟ ਬਨਾਮ ਰਾਓਜੀ ਹਰੀ ਅਠਾਵਲੇ, (5) ਦੇ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਸੀਮਾਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗਿਣੀ

ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸਬਿੰਧਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਭਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਕਦੇ ਵੀ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਅਤੇ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਵਿਠਲਦਾਸ ਸ਼ੇਟ ਦਾ ਕੇਸ, (5) (ਸੁਪਰਾ) ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਨਿਰਣਾ ਹੈ ਜੋ ਸੂਰਾ ਕੁਲਸੇਕਰਾ ਚੇਟੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਥੋਲਾਸਿੰਘਮ ਚੇਟੀ, (6) ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਲਭੱਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਦਰੀ ਸਾਹ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, (7). ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਭਗਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਾਤ ਗੁਰਾਇ ਦਤਦਈਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। (8), ਅਤੇ Sk ਵਿੱਚ. ਮੱਤਬ ਬਨਾਮ ਬਾਲਾਜੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (9), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਰਸ-ਓਤਮ ਵਿਠਲਦਾਸ ਸ਼ੇਪਸ ਕੇਸ, (5) (ਸੁਪਰਾ) ਤੋਂ ਬਿੰਦੂ ਅਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

(14) ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਨਾਗਪੁਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਝੁਕਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਦਈ 9 ਅਗਸਤ, 1955 ਤੋਂ ਗਿਣੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 9 ਅਗਸਤ, 1956 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਇਸ ਲਈ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(15) ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਦੋਵੇਂ ਨੁਕਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 1959 ਦੇ ਆਰਐਸਏ ਨੰਬਰ 596 ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।'

(5) ਏਆਈਆਰ 1922 ਬੰਬ 209.

(6) ਏਆਈਆਰ 1938 ਮੈਡ. 349 (FB), (7) 51 MLJ 42.

(5) ਏਆਈਆਰ 1938 ਸਾਰੇ, 49.

(9) ਏਆਈਆਰ 1946 ਨਾਗਪੁਰ 46.

(16) 1959 ਦੇ ਆਰਐਸਏ ਨੰਬਰ 573 ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੰਬਰ 3, ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤੀ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਮੋਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ ਜਾਂ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਨਿਆਂਇਕ ਤਾਲੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦਾ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਬਾਂਡ ਜ਼ਰੂਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਕ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਸਰੋਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ

Jagdev Singh, etc., v. Pritam Singh, etc., (Koshal, J.)

ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਇਹ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਲਈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਮੁਦਈ ਦਾ ਜ਼ਰਮਾਨਾ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਸਮਾਂ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। **275.** ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਬੰਧਤ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।

(17) ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਹਰਭਾਗ ਸਿੰਘ, ਮੁਦਈ ਨੰਬਰ **2** ਅਤੇ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੁਦਈ ਨੰਬਰ **1** ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਹਰੀ ਕਿਸ਼ਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਫ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਬੱਸ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਿਆਂ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਰਭਾਗ ਸਿੰਘ, ਮੁਦਈ ਨੰਬਰ **2**, ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ। ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ- ਮੁਦਈ ਨੰਬਰ **1** ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਬੱਸ ਲਈ ਕਲੀਨਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਲੀਨਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ **27** ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ।

Banta Singh, etc., v. Mehar Singh, etc., (Gurdev Singh, J.)

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਸਫ਼ਰ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਬੱਸ ਲਈ ਕਲੀਨਰ ਵਜੋਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਬੱਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਗਵਾਹ-ਬਾਕਸ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਜਿਸ ਨੇ ਉਕਤ ਯਾਤਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਬੱਸ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਖਾਸ ਰੂਟਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦੀ ਸੀ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(18) ਕਿਸੇ ਵੀ **oNoSlotherLipoint2** ਦੀ ਬੇਨਤੀ **Ome3** ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ **Ithenpl** ਝਗੜਿਆਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸਲਈ, **1959** ਦਾ ਆਰਐਸਏ ਨੰਬਰ **573** ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ **275** ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ (ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ, ਮੁਦਈ ਨੰਬਰ **3** ਦੀ ਕੈਦ ਲਈ), ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਰਕਮ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤੀ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। **475** ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪੂਰੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਧੇ ਗਏ ਹਨ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੇ.

ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1969 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. **13**

28 ਜੁਲਾਈ **1969**

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (**V of 1908**)- ਆਰਡਰ **6**, ਰੂਲ **17**— ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ -ਐਪਲੇਟ ਐਕਟ (**1913** ਦਾ **I**)- ਧਾਰਾ **15(1)** (ਬੀ)- ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੂਜੀ ਅਤੇ ਤੀਜੀ - ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਤੇ

Banta Singh, etc., v. Mehar Singh, etc., (Gurdev Singh, J.)

ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਦੂਸਰੀ ਧਾਰਾ —ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ 'ਧਾਰਾਵਾਂ' ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਮੁਦਈ ਦੀ ਸੋਧ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਤੀਜਾ—ਅਜਿਹਾ ਸੋਧ—ਕੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

r

: "

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਅਣਜਾਣ ਤੰਬੂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਲੈਰੀਕਲ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮੁਦਈ ਦੀ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੀਮਪਟਰ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 15(1) (ਬੀ) ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੂਸਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀਮਪਸ਼ਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ